

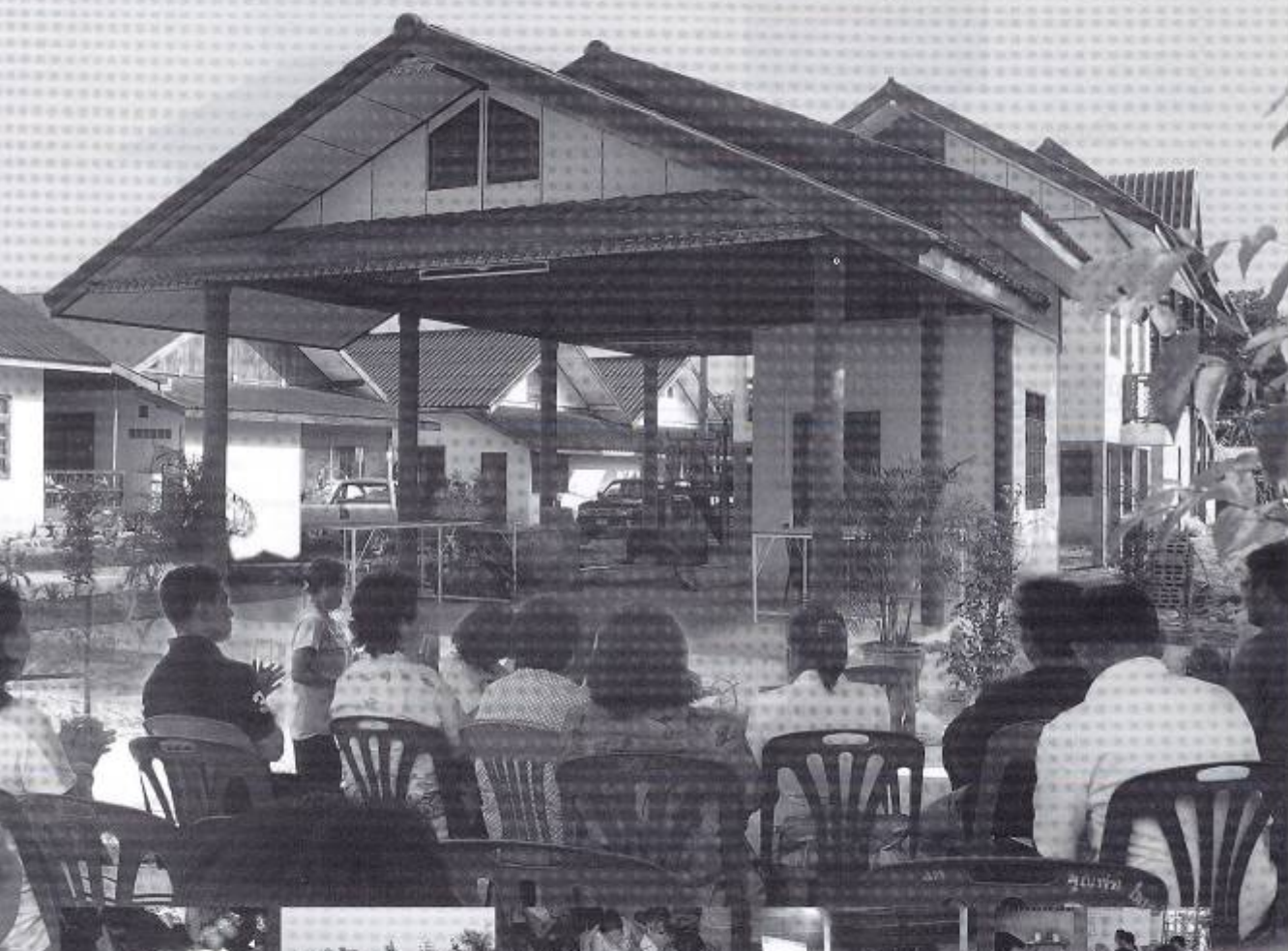
บ้านมั่นคง... เมืองชุมแพ

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

พอช - CODI

บ้านมั่นคง... เมืองชุมชน

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

พอช - CODI

หนังสือส่งเสริมความรู้ด้านงานพัฒนา ชุดที่ 44

บ้านมั่นคง...เมืองชุมแพ

เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ 974-89110-7-1

เขียน/เรียบเรียง สุธิดา บัวสุขเกษม

ข้อมูล พิรุณ ไชยคำภา

กรรมการกลุ่มออมทรัพย์บ้านร่มเย็น อ.ชุมแพ

เจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองชุมแพ

ภาพ พิรุณ ไชยคำภา

สุธิดา บัวสุขเกษม

พิมพ์ครั้งแรก ธันวาคม 2549

จำนวน 2,000 เล่ม

จัดพิมพ์โดย ส่วนประชาสัมพันธ์

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน(องค์การมหาชน)

2044/28-33 ถนนเพชรบุรีตัดใหม่ เขตห้วยขวาง

แขวงบางกะปิ กรุงเทพฯ 10310

โทร. 0-2314-03645-7

โทรสาร 0-2718-0937, 0-2716-6002

Homepage : <http://www.codi.or.th>

E-mail : codi@codi.or.th

คำนำ

อำเภอชุมแพ มีพื้นที่ติดต่อกับอำเภอใกล้เคียงหลายอำเภอ ทำให้อำเภอชุมแพเป็นศูนย์กลางทางธุรกิจ และอุตสาหกรรม ด้วยความเจริญที่มีมากขึ้น ส่งผลให้ประชาชนเข้ามาทำมาหากิน และอยู่อาศัยเป็นจำนวนมาก ทั้งเช่าบ้านอยู่ และเข้าไปสร้างบ้านบนที่ดินที่ว่างเปล่า

ในปี พ.ศ. 2547 มีกระบวนการร่วมกันเพื่อสำรวจข้อมูลชุมชนในเขตเทศบาลเมืองชุมแพ พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา ค้าขาย รับจ้างทั่วไป ไม่มีความมั่นคงในที่อยู่อาศัย บ้านเรือนทรุดโทรม ชาวบ้านไม่มีที่อยู่อาศัยของตนเอง และเป็นครอบครัวขยาย ทำให้สภาพชุมชนโดยส่วนใหญ่เป็นชุมชนแออัด

เริ่มดำเนินการอย่างจริงจังในปี พ.ศ. 2547 โดยการนำข้อมูลชุมชนที่ได้รับความเดือดร้อนเข้าสู่การพัฒนาาร่วมกันของคณะกรรมการเมือง พบว่า มีชุมชนเป้าหมายในการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยจำนวน 10 ชุมชน 3,704 ครัวเรือน และในจำนวนนี้ ได้เชื่อมโยงไปสู่ขบวนการบ้านมั่นคงระดับเมืองจำนวน 8 ชุมชน รวม 391 ครัวเรือน ประกอบด้วย ชุมชนบ้านร่มเย็น ชุมชนบ้านสวนไผ่ ชุมชนหนองคะเน ชุมชนโนนแหลมทอง ชุมชนโชคชัย ชุมชนแจ้งสว่างพัฒนา ชุมชนกุดชุมแพ-พรวนราษฎร์ ชุมชนสว่างแสงศรี

การดำเนินโครงการบ้านมั่นคงในเขตเทศบาลเมืองชุมแพ มีขบวนการที่น่าสนใจอย่างยิ่ง และได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ ในท้องถิ่นเป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากเทศบาลเมืองชุมแพ จึงหวังว่าบ้านมั่นคงเมืองชุมแพจะเป็นกรณีศึกษาแก่ชุมชนต่างๆ ได้เป็นอย่างดี

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน(องค์การมหาชน)

ธันวาคม 2549

สารบัญ

ความเป็นมา	5
กระบวนการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยเทศบาลเมืองชุมแพ	6
การดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคงระดับชุมชน	8
ผลการดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคงเทศบาลเมืองชุมแพ	8
สวัสดิการชุมชน	9
ก่อเกิดบ้านมั่นคงชุมชนร่มเย็น	10
ชุมชนแจ้สว่างพัฒนา	14
ชุมชนสว่างแสงศรี	17
ชุมชนกุดชุมแพพรานราษฎร์พัฒนา	18
ชุมชนโนนแหลมทอง	20
ชุมชนโชคชัย	21
ชุมชนหนองคะเน	22
ชุมชนบ้านสวนไผ่	24

CONTENTS

บ้านมั่นคงเมืองชุมแพ

1. ความเป็นมา

อำเภอชุมแพ แบ่งการปกครองออกเป็น 12 ตำบล 150 หมู่บ้าน มีพื้นที่ติดต่อกับ อำเภอใกล้เคียง หลายอำเภอ ทำให้อำเภอชุมแพเป็นศูนย์กลางทางธุรกิจ และอุตสาหกรรม ซึ่งมีการหมุนเวียนทางการเงินในแต่ละวันค่อนข้างสูง อำเภอชุมแพ มีโรงงานอุตสาหกรรม ตั้งแต่ขนาดเล็ก จนถึงขนาดใหญ่หลายแห่ง ส่วนใหญ่เป็นโรงงานแปรรูปสินค้าเกษตรกรรม เป็นหลัก โดยใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น เช่น โรงสีข้าว โรงงานมันเส้น และมันอัดเม็ด โรงงานทอกระสอบ โรงงานตัดเย็บเสื้อผ้า และรองเท้า เป็นต้น

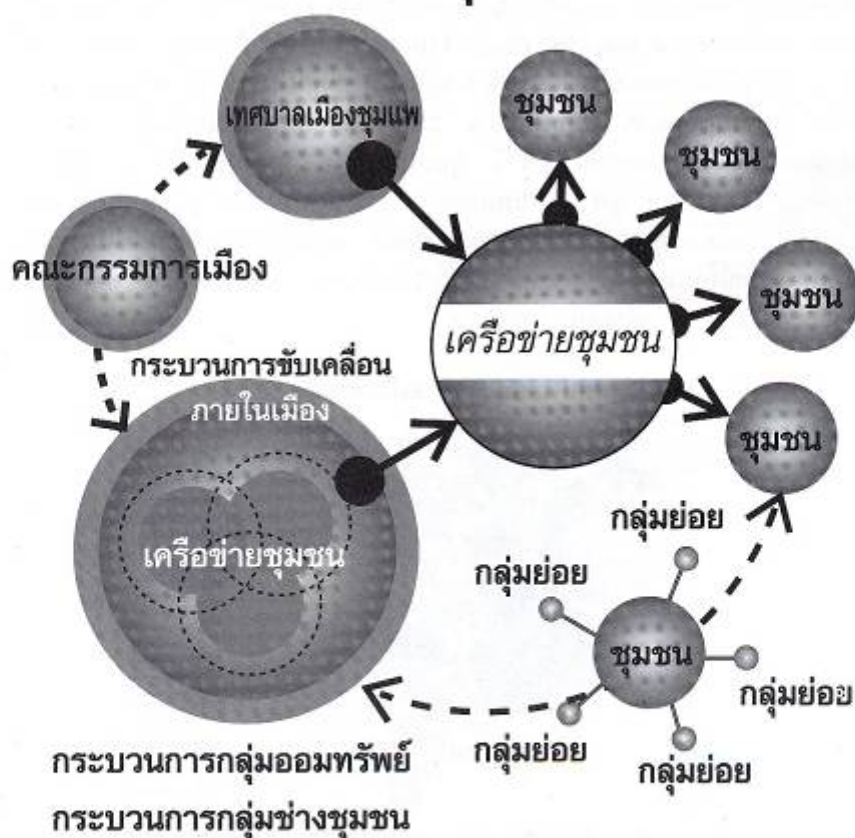
ในเขตเทศบาลเมืองชุมแพ ที่ดินส่วนใหญ่จะเป็นของหน่วยงานรัฐ เช่น ราชพัสดุ เป็นต้น ประชากรอาศัยไม่มากนัก เมืองชุมแพเป็นเมืองแห่งการค้าขาย ต่อมามีความเจริญมากขึ้น ส่งผลให้ประชาชนเข้ามาทำมาหากิน และอยู่อาศัยเป็นจำนวนมาก ทั้งเช่าบ้านอยู่ และเข้าไปสร้างบ้านบนที่ดินที่ว่างเปล่า ปัจจุบันมีชุมชนในเขตเทศบาล จำนวน 25 ชุมชน ประชากร จำนวน 10,400 คน ประกอบด้วย ชุมชนกุดชุมแพ ชุมชนชุมแพ ชุมชนนครชัย ชุมชนนาโพธิ์ ชุมชนพราณราษฎร ชุมชนมีชัย ชุมชนศรีมงคล ชุมชนสว่างวารี ชุมชนสันติสุข ชุมชนหนองขาม ชุมชนหนองคะเน ชุมชนหนองตาไก่ ชุมชนหนองผือ ชุมชนหนองหว้า ชุมชนหนองโดน ชุมชนหนองโพนทอง ชุมชนหนองใส ชุมชนหัวหนอง ชุมชนโคกสูง ชุมชนโชคชัย ชุมชนโนนศิลา ชุมชนโนนสำราญ ชุมชนโนนแหลมทอง ชุมชนใหม่สามัคคี และชุมชนไผ่กุดหิน โดยชุมแพส่วนใหญ่มีสภาพความเป็นอยู่แออัดทรุดโทรม ประชากรไม่มีความมั่นคงในที่อยู่อาศัย

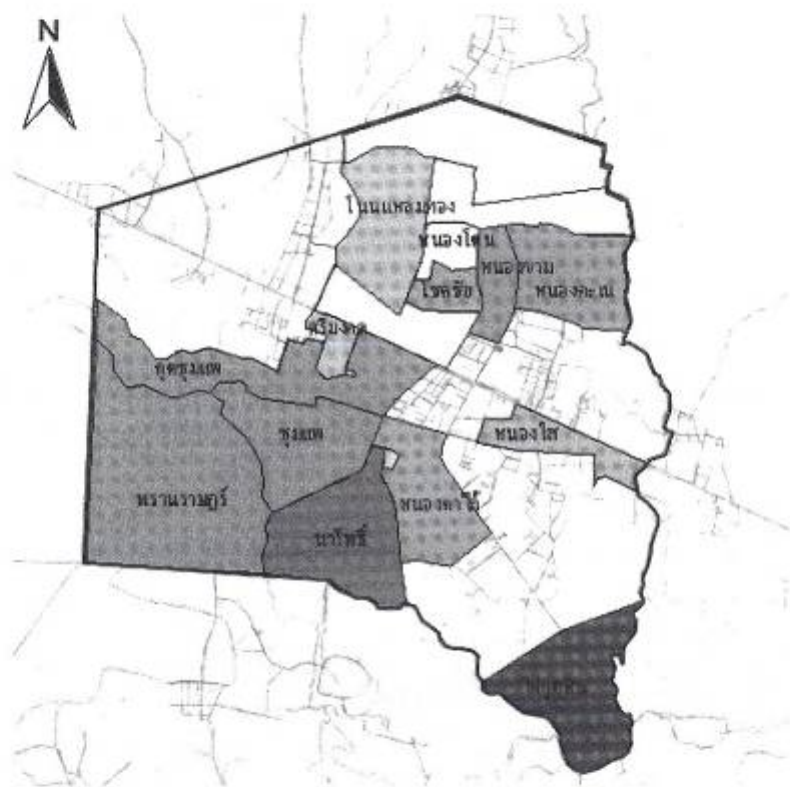
2. ในปี พ.ศ. 2546 ได้ดำเนินโครงการบ้านมั่นคงตามนโยบายการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อยของรัฐบาล ชาวชุมชนในเขตเทศบาลเมืองชุมแพได้ประสานงานกับเทศบาล เพื่อทำความเข้าใจเรื่องโครงการบ้านมั่นคง ซึ่งร่วมกันดำเนินโครงการบ้านมั่นคง ในปี พ.ศ. 2547 โดยมีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

- 1) การร่วมกันสำรวจข้อมูลชุมชนในเขตเทศบาลเมืองชุมแพ พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา ค้าขาย รับจ้างทั่วไป ไม่มีความมั่นคงในที่อยู่อาศัย บ้านเรือนทรุดโทรม ชาวบ้านไม่มีที่อยู่อาศัยของตนเอง และเป็นครอบครัวขยาย ทำให้สภาพชุมชนโดยส่วนใหญ่เป็นชุมชนแออัด
- 2) การประสานงานกับเทศบาลเพื่อทำความเข้าใจและพัฒนาไปสู่การจัดตั้งคณะกรรมการเมือง ซึ่งประกอบด้วย ตัวแทนจากเทศบาล องค์กรชุมชน

กลไกกระบวนการทำงาน บ้านมั่นคงเมืองชุมแพ

3) การดำเนินโครงการบ้านมั่นคงในเขตเทศบาลเมืองชุมแพ เริ่มดำเนินการอย่างจริงจังในปี พ.ศ. 2547 โดยการนำข้อมูลชุมชนที่ได้รับความเดือดร้อนเข้าสู่การพัฒนาาร่วมกันของคณะกรรมการเมืองพบว่า มีชุมชนเป้าหมายในการแก้ไขปัญหที่อยู่อาศัย จำนวน 10 ชุมชน 3,704 ครัวเรือน และในจำนวนนี้ ได้เชื่อมโยงไปสู่ขบวนการบ้านมั่นคงระดับเมือง จำนวน 8 ชุมชน รวม 391 ครัวเรือน ประกอบด้วย ชุมชนบ้านร่มเย็น ชุมชนบ้านสวนไฟ ชุมชนหนองคะเน ชุมชนโนนแหลมทอง ชุมชนโชคชัย ชุมชนแจ้สว่างพัฒนา ชุมชนกุดชุมแพ-พรวนราษฎร์ ชุมชนสว่างแสงศรี

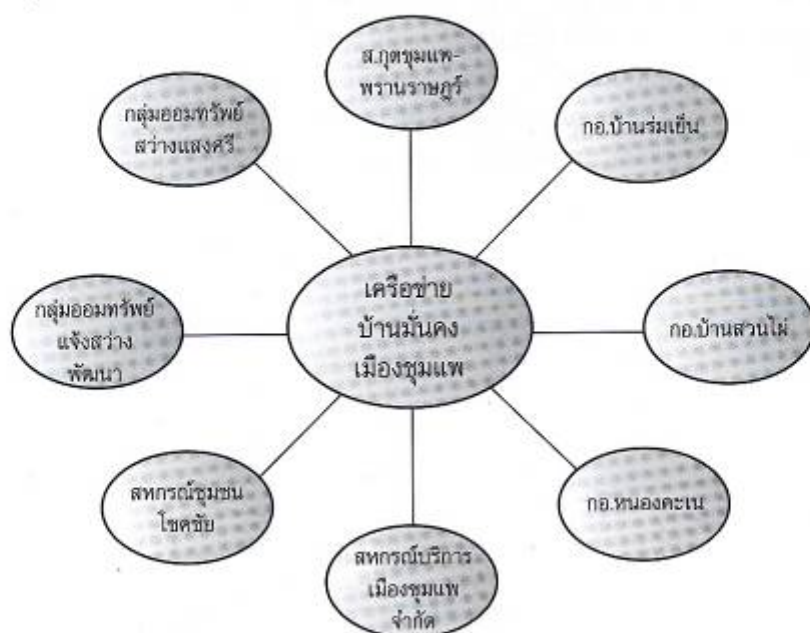
ทั้งนี้ได้มีกระบวนการแก้ไขปัญหโดยชุมชน ซึ่งแบ่งเป็น 2 ระบบ คือ

1. ระบบการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ : มีการจัดกระบวนการร่วมกันขององค์กรชุมชนและหน่วยงานท้องถิ่น เช่น กระบวนการก่อสร้างบ้าน ออกแบบบ้าน/ผังชุมชน , การบริหารจัดการด้านการเงิน , การจัดระบบสวัสดิการ , การสร้างชุมชนใหม่ และกิจกรรมต่างๆ

2. ระบบการตั้งสหกรณ์ระดับเมือง : เป็นการรวมกันเพื่อดำเนินการซื้อที่ดิน เช่าที่ดิน ตลอดจนหนุนเสริมการแก้ไขปัญหและการดำเนินงานให้กับชุมชนต่างๆ

การเชื่อมโยงขบวนบ้านมั่นคง (ระดับเมือง 8 ชุมชน)

3. ในการดำเนินโครงการบ้านมั่นคงระดับชุมชน ชาวบ้านใช้วิธีการแบ่งกลุ่มย่อย โดยเน้นการบริหารจัดการโดยชาวชุมชนเอง อาทิ กระบวนการก่อสร้างบ้าน ออกแบบบ้าน/ผังชุมชน , การบริหารจัดการด้านการเงิน , การจัดระบบสวัสดิการ , การสร้างชุมชนใหม่ เป็นต้น

4. ผลการดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคงเทศบาลเมืองชุมแพ มีชุมชนเข้าร่วมโครงการ 391 ครอบครัว 8 ชุมชน มีดังนี้

ชื่อชุมชน	เข้าร่วมโครงการ		อยู่ระหว่างดำเนินการ	แล้วเสร็จ
	ชุมชน	ครัวเรือน		
ชุมชนบ้านร่มเย็น	1	30		✓
ชุมชนบ้านสวนไผ่	1	43	✓	
ชุมชนหนองคะเน	1	43	✓	
ชุมชนโนนแหลมทอง	1	49	✓	
ชุมชนไซคชัย	1	60	✓	
ชุมชนแจ่งสว่างพัฒนา	1	47	✓	
ชุมชนกุดชุมแพ-พราณราษฎ์	1	57	✓	
ชุมชนสว่างแสงศรี	1	62		
รวม	8	391	7	1

5. สวัสดิการชุมชน มีการแบ่งระบบการจัดสวัสดิการเป็น 2 แบบ คือ

1. การจัดสวัสดิการในพื้นที่บ้านมั่นคง อ.ชุมแพ เป็นการ จัดสวัสดิการขององค์กรชุมชนในเขตเทศบาลเมืองชุมแพ โดยความร่วมมือจากเทศบาล ซึ่งจะมีระบบการจัดสวัสดิการร่วมกันภายในชุมชน

2. การจัดสวัสดิการชาวบ้านในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการจัดสวัสดิการชุมชนทั้งจังหวัด ภายใต้แนวความคิดและทิศทาง (Roadmap) ในระยะเวลา 3 ปี โดยความร่วมมือจากหลายฝ่าย ในปี 2550 ได้กำหนดกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

- จ.ขอนแก่น จำนวน 39 ตำบล ภายใต้ความร่วมมือของ องค์กรชุมชน อบต. อบจ. พมจ. และ พอช.
- จ.ร้อยเอ็ด จำนวน 63 ตำบล ร่วมมือระหว่าง องค์กรชุมชน องค์กรชุมชน อบต. อบจ. พมจ. และ พอช.
- จ.ชัยภูมิ จำนวน 30 ตำบล ร่วมมือระหว่าง องค์กรชุมชน องค์กรชุมชน อบต. อบจ. พมจ. และ พอช.
- จ.มหาสารคาม จำนวน 46 ตำบล ร่วมมือระหว่าง องค์กรชุมชน องค์กรชุมชน อบต. อบจ. พมจ. ศพส. และ พอช.

ในการจัดสวัสดิการชาวบ้านในพื้นที่ 4 จังหวัด ได้มีการทำบันทึกความร่วมมือ เพื่อดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ ในพื้นที่กลุ่มจังหวัดที่ 3 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือร่วมกันระหว่างหน่วยงานท้องถิ่นชุมชนและพอช.

ก่อเกิด...บ้านมั่นคงชุมชนบ้านร่มเย็น

ชุมชนบ้านร่มเย็น หรือ ชุมชนบ้านหนองตาไก่ ก่อตั้งครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2472 อดีตพ่อลา กันหาเรียง, พ่ออึก พุธา, พ่อเรียง พาดี พาครอบครัวย้ายมาจากบ้านชุมแพเข้ามาก่อตั้งหมู่บ้านเป็นกลุ่ม ต่อมา ได้มีชาวบ้านเข้ามาอาศัยเพิ่มขึ้นจนเป็นหมู่บ้านใหญ่ และตั้งชื่อหมู่บ้านตามหนองน้ำที่มีอยู่ในหมู่บ้าน ปัจจุบันเป็นที่ตั้งของโรงเรียนชนูประถัมภ์

ปัจจุบันได้มีบ้านเรือนหนาแน่นขึ้น อีกทั้งได้มีครอบครัวขยายเพิ่มมากขึ้น และผู้ที่ไม่มีที่อยู่อาศัย จึงได้รวมตัวกันขอสร้างที่อยู่อาศัยใหม่

บ้านมั่นคง...ชุมชนร่มเย็น

เดิมชาวชุมชนมีอาชีพค้าขาย เช้าบ้านอยู่ในตลาด ปัจจุบันเมืองชุมแพเจริญขึ้น มีอาคารพาณิชย์ ผุดขึ้นอย่างมากมาย ส่งผลให้ชาวบ้านไม่มีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง บ้านเช่าถูกรื้อจากบ้านไม้สร้างเป็นตึก ค่าเช่าจึงเพิ่มมูลค่า จาก 1,500 บาท พุ่งเป็น 3,000 บาท

กระทั่งปี พ.ศ. 2547 ชาวบ้านได้รวมตัวกันตั้งกลุ่มออมทรัพย์ขึ้น โดยประธานชุมชนประสานกับทางเทศบาล ต่อมาเทศบาลได้ประกาศให้ชาวบ้านที่มีความเดือดร้อนในเรื่องที่อยู่อาศัยมาสมัครเป็นสมาชิก เพื่อรวมกลุ่มกันจากหลายชุมชน ประมาณ 20 กว่าชุมแพ ในเขตเทศบาลเมืองชุมแพ เริ่มแรกมีสมาชิก 45 คน ปัจจุบันมีสมาชิก 30 คน

นางสนอง รายสูงเนิน

แม่สนอง รายสูงเนิน กรรมการกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนร่มเย็น เล่าให้ฟังว่า พอรวมกลุ่มกันออมได้ซักระยะ ได้มีโครงการบ้านมั่นคงเกิดขึ้น เราก็รวมตัวกันเพื่อหาที่อยู่ใหม่ โดยมีเทศบาลและสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน(พอช) เป็นผู้ให้คำแนะนำ แต่เราไม่อยากจะซื้อที่ดิน เพราะรายได้เราก็ไม่มาก และที่ดินใหม่ก็อยู่ไกลจากที่ทำมาหากิน เพราะเราหากินในตลาด โหนดจะที่เราเรียนของลูกก็ต้องไกลออกไปอีก

“ชาวบ้านได้รวมกันหาที่ดินที่จะสร้างบ้านใหม่ และได้ที่ดินบริเวณโรงฆ่าสัตว์ ซึ่งเป็นที่ดินของกรมธนารักษ์ มีพื้นที่ 8 ไร่กว่า และทางโรงฆ่าสัตว์เขาใช้พื้นที่ตรงนี้ไม่มาก พวกเราเลยไปขอแบ่งเข้ากับทางเทศบาล ทางเทศบาลก็ให้ความร่วมมือดี และได้ติดต่อเขาที่ดินกับราชพัสดุให้ เพื่อขอแบ่งที่ส่วนหนึ่งให้ชุมชนทำโครงการบ้านมั่นคง ในพื้นที่ 3 ไร่ 1 งาน โดยมีค่าเช่าปีละ 8,000 บาท หรือ ตารางวาละ 50 สตางค์ รวมกันเช่าทั้งหมด 30 หลังคาเรือน ประชากร 87 คน”

ในการออมทรัพย์นั้น ได้มีการแบ่งกลุ่มย่อยขึ้น โดยให้สมาชิกทุกคนเลือกว่าจะอยู่กลุ่มไหน เพื่อความสะดวกในการส่งเงิน มีจำนวน 6 กลุ่มๆ ละ 5 - 6 คน ประกอบด้วย กลุ่มสามัคคี, กลุ่มรวมพลัง, กลุ่มเพิ่มทรัพย์, กลุ่มรวยเงิน, กลุ่มร่วมใจ และกลุ่มน้องใหม่ ในแต่ละกลุ่มจะมีการเลือกหัวหน้ากลุ่มย่อย ซึ่งจะต้องรับผิดชอบในการส่งเงินให้กับเหรียญญิกของกลุ่มออมทรัพย์ต่อไป

นางวาสนา กุติอุต

นางวาสนา กุติอุต กรรมการกลุ่มออมทรัพย์ เล่าว่า “พวกเราจะแบ่งกลุ่มย่อยกันตามความเหมาะสม เพราะบางคนอยู่หน้าซอย หลังซอย หัวหน้ากลุ่มจะต้องนำเงินมาให้กับเหรียญญิก ณ ที่ทำการชุมชน ทุกวันศุกร์สิ้นเดือน หรือสมาชิกอาจจะออมเป็นรายวันก็ได้ คนที่มีเงินเดือนก็ส่งเป็นเดือน บางคนรับจ้างรายวันก็ส่ง เป็นรายวัน”

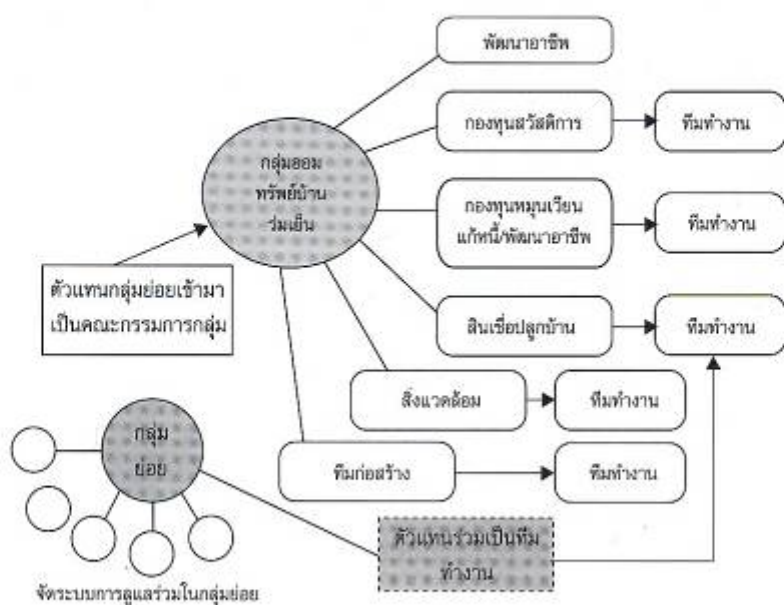

นางสมยงค์ ชาญกว้าง

นางสมยงค์ ชาญกว้าง เหรียญญิกกลุ่มฯ ได้เล่าถึงกระบวนการออมทรัพย์ของชาวชุมชนให้ฟังว่า ที่ชุมชนร่วมเย็นแบ่งการออมเป็น 3 แบบ คือ 1) ออมสมทบสร้างบ้าน วันละ 20 บาท ก็มาคุยว่าใครอยากได้บ้านก็ให้มาฝึกออมบ้านกันใน ว่าอยากจะมีบ้านแบบไหน ราคาเท่าไร แบบ 150,000 - 160,000 บาท ก็ออมวันละ 40 บาท ใครกู้ 180,000 บาท ก็ออมวันละ 48 บาท ทุกคนให้ความร่วมมือดี ออมสม่ำเสมอมาโดยตลอด 2) ออมวันละบาท เป็นสวัสดิการ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ปัจจุบันได้มีการขยายกลุ่มมาสู่กลุ่มเยาวชน ให้มีการออมวันละบาท เพื่อเก็บไว้เป็นทุนการศึกษาของตนเอง และ 3) ออมสัจจะ เดือนละ 3,000 บาท เพื่อเป็นเงินหมุนเวียน โดยสมาชิกมาขอกู้เพื่อนำไปปลดหนี้ นอก

ระบบ เราคิดดอกเบี้ยร้อยละ 2 ต่อเดือน หรือบางคนก็ส่งเป็นรายวัน เพราะเขากู้หนี้นอกระบบ เขาส่งรายวัน เราก็ยินดีให้ส่งรายวันเหมือนกัน

โครงสร้างกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนร่มเย็น

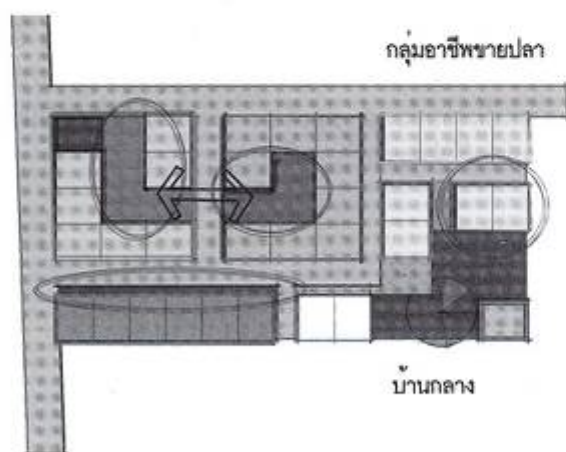

กระบวนการสร้างบ้าน

“เราฝึกให้สมาชิกมีนิสัยการออมก่อน เคยกู้หนี้ยืมสินคนอื่นมา ก็ต้องลดค่าใช้จ่ายลง เพื่อจะได้บ้าน จนแน่ใจว่าสมาชิกสามารถส่งบ้านได้แล้ว เราจึงขอใช้สินเชื่อ เราก็ดำเนินการควบคู่ไปกับเรื่องที่ดินและเรื่องการออมเงินสมทบบ้าน 10% จะไม่แยกส่วนใดส่วนหนึ่งก่อน” แม่สนอง เล่าเพิ่มเติม

ในการสร้างบ้านมั่นคงชุมชนร่มเย็นนี้ ชุมชนของบสาธารณูปโภค จำนวน 1,950,000 บาท และสร้างบ้านโดยใช้สินเชื่อเพื่อสร้างบ้าน จากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน(พอช) จำนวน 4,348,800 บาท โดยมีสถาปนิกชุมชนจาก พอช. และเทศบาล มาช่วยออกแบบบ้าน โดยสร้างบ้านแบ่งเป็น 3 แบบ คือ บ้านแฝด 2 ชั้น ขนาด 20 ตารางวา พื้นที่ใช้สอย 63 ตารางเมตร ราคา 200,000 บาท, บ้านชั้นเดียว สองห้องนอน หนึ่งห้องน้ำ เนื้อที่ใช้สอย 48 ตารางเมตร ราคา 168,000 บาท และบ้านแฝดชั้นเดียว เนื้อที่ใช้สอย 126,000 บาท

กลุ่มอาชีพขายอาหารในตลาด
กลุ่มอาชีพเย็บผ้าในตลาด
กลุ่มอาชีพขายผลไม้

“โครงการบ้านมั่นคงเมืองชุมแพคืออย่างคือท้องถิ่นเข้ามาช่วย ชุมชนเองมีการประชุมร่วมกัน ในการแบ่งผังชุมชน มีการกำหนดกฎเกณฑ์ร่วมกันในการแบ่งโซนหรือกลุ่มภายในชุมชน เช่น ซอย 2 เป็นกลุ่มที่ต้องไปขายของที่ตลาดแต่เช้า โซนด้านหลังชุมชนเป็นพวกที่ต้องขนของขึ้นรถไปขายแต่เช้า ตั้งแต่เช้า ต้องไปตั้งเตี๊ยะสาม เพื่อเพื่อนทวนทุกให้ไปอยู่ด้านหลัง รวมไปถึงกลุ่มค้าขาย เช่น ร้านซักรีด ร้านเสริมสวย ร้านปะยาง ซ่อมรถ ฯลฯ ก็จะอยู่โซนติดถนน เราจะมาประชุมร่วมกันว่าจะทำยังไงดี ชุมชนเราจะอยู่อย่างเรียบร้อย” แม่สนองกล่าวไว้

นายถาวร ผ่องใส ประธานกลุ่มออมทรัพย์ และช่าง ชุมชน ได้เล่าให้ฟังว่า ที่ชุมชนร่มเย็นของเราจะมีช่าง ซึ่งเป็น คนในชุมชนของเราที่ช่วยเหลือกันสร้าง ช่วยกันดู สำหรับ การซื้อวัสดุสร้างบ้านจะมีกรรมการช่วยดูอีกทีหนึ่งว่าถูกสเปก หรือเปล่า การมีช่างชุมชนเป็นสิ่งที่ดี เพราะสามารถช่วยแก้ไข ปัญหาในการสร้างบ้านได้ และประหยัดค่าใช้จ่ายในการสร้างด้วย บางหลังใช้งบสร้างบ้านแค่ 120,000 บาท แต่เขาสามารถ สร้างบ้านได้หลังเท่าคนอื่น เพราะเขาเอาเงินมาจ่ายแค่ค่าวัสดุ เท่านั้น ตรงนี้จะดีถ้าชุมชนทำเอง อีกอย่างมันจะได้เกิดความรัก ความหวงแหนบ้าน เพราะเราสร้างกับมือเราเอง

แม่สนอง เล่าความรู้สึกถึงการมีบ้านที่มั่นคงให้ฟังเพิ่มเติมว่า หลังจากที่ย้ายมาอยู่ที่ใหม่นี้แล้ว บางคนเคยเช่าบ้านอยู่เดือนละ 1,500 บาท ยังไม่ได้รวมค่าน้ำค่าไฟ ยังไม่มีความมั่นคงในที่ อยู่อาศัย แต่พอมีบ้านของตัวเอง ส่งเดือนละ 1,200 บาทก็จริง แต่มีความมั่นคงในชีวิตมากขึ้น ที่เป็นหนี้เป็นสินนอกระบบเราก็ช่วยเหลือกัน

“รู้สึกว่าการมีชีวิตของแต่ละคน ดีขึ้น สุขภาพจิตก็ดีขึ้นไปด้วย ไม่ค่อยทะเลาะกัน บรรยากาศก็ดี สิ่งแวดล้อมก็ดี ตอนนี้อยู่บ้านใหม่แล้วเราสร้างบ้านเราเองด้วยมือของเรา เราสามารถมีช่องให้ ใส่หน้าต่างได้มากขึ้น หายใจได้โล่งขึ้น นอนหลับสบาย มีที่ให้ลูกหลานได้วิ่งเล่นกัน บ้านเราไม่ต้อง มีรั้ว ใช้หัวใจของแต่ละคนช่วยเหลือเกื้อกูลกัน”

นายถาวร เล่าเพิ่มเติมว่า “หลังจากที่เราย้ายมาอยู่ที่ชุมชนใหม่แห่งนี้ เรามีกิจกรรมร่วมกัน ภายในชุมชน เช่น เด็กๆ ก็จะมารวมตัวกันที่สนามเด็กเล่น คนที่ทำงานก็นั่งดูลูกหลานไปด้วย และมีการปลูกผักสวนครัวไว้กินกันในชุมชน ตอนเย็นก็มาร่วมกันรดน้ำผักช่วยกัน ทุกคนก็ช่วยกัน เมื่อก่อนต่างคนต่างไม่รู้จักกันก็มารู้จักกัน พวกเรามีระบบการดูแลซึ่งกันและกัน มีความเอื้อเฟื้อ ต่อกัน เราคุยกันแบบพี่น้อง”

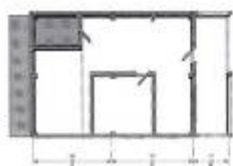
ชุมชนแจ้สว่างพัฒนา

มีการตั้งเป็นชุมชนมาตั้งแต่ พ.ศ. 2458 อยู่ในที่ดินของเอกชนและกรมธนารักษ์ เดิมมีประชากรอาศัยอยู่ 18 ครัวเรือน ชาวชุมชนย้ายมาจากชุมชนบ้านชุมแพ บ้านหนองตาไก่ ต่อมา มีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้น จึงเกิดความแออัดกลายเป็นชุมชนที่มีขนาดใหญ่

เมื่อปี พ.ศ. 2549 ได้มีแนวทางในการแก้ไขปัญหาโดยการย้ายไปอยู่ในที่แห่งใหม่ใกล้เคียงที่เดิม มีการจัดทะเบียนเป็นชุมชนใหม่ขึ้นเป็น “ชุมชนนาโพธิ์” หรือ “ชุมชนหนองผักหลอด” โดยเช่าที่ของกรมธนารักษ์ เป็นเวลา 30 ปี บนเนื้อที่ 3 ไร่ ซึ่งเป็นการตั้งชื่อชุมชนตามลักษณะของพื้นที่ที่มีจอมปลวกและต้นโพธิ์อยู่ตรงกลาง และเป็นพื้นที่มีวัดอุโบสถาน มีประชากรอาศัยอยู่ 47 ครัวเรือน ชาวบ้านประกอบอาชีพทำนาและรับจ้างทั่วไป

สำหรับกระบวนการทำงานนั้น ได้มีการประชุมร่วมกันและทำความเข้าใจโครงการบ้านมั่นคง มีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ ร่วมกันหาแนวทางแก้ไขปัญหา สำรวจที่ดินแห่งใหม่ และออกแบบวางผังชุมชนใหม่ โดยมีเทศบาลเมืองชุมแพเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งที่อยู่อาศัยนั้นมีขนาด 42 ตารางเมตร จำนวน 47 แปลง แบ่งเป็นพื้นที่ส่วนกลาง 434 ตารางวา

แปลนชั้น 1

แบบบ้าน 1 ชั้น พื้นที่ใช้สอย 39 ตร.ม.

ราคาวัสดุก่อสร้าง (วัสดุ+ค่าแรง) = 126,000.- บาท

งบยก 10 % = 12,600.- บาท รวมยก = 138,600.- บาท

ชำระคืน 1 ปี คิดดอกเบี้ย 0 % = บาท คงเหลือ 138,600.- บาท

แปลนชั้น 1

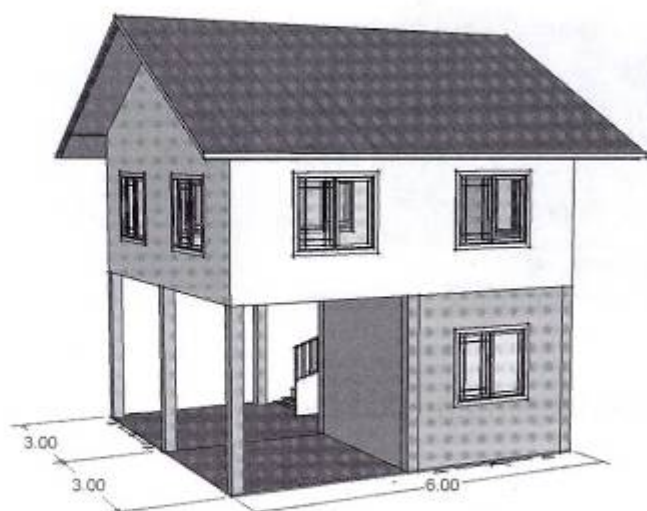

แบบบ้าน 1 ชั้น พื้นที่ใช้สอย 48 ตร.ม.

ราคาวัสดุก่อสร้าง (วัสดุ+ค่าแรง) = 168,000.- บาท

งบยก 10 % = 16,800.- บาท รวมยก = 184,800.- บาท

ชำระคืน 1 ปี คิดดอกเบี้ย 0 % = บาท คงเหลือ 184,800.- บาท

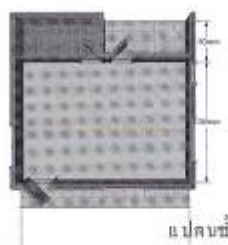

แปลนชั้น 1

แปลนชั้น 2

ราคาก่อสร้าง(ค่าวัสดุ+ค่าแรง) 180,000 บาท
 สมทบ 10% 18,000 บาท ยอดกู้ 162,000 บาท
 ยอดชำระเดือน 1252 บาท ชำระวัน 43 บาท

แปลนชั้น 1

ราคาก่อสร้าง(ค่าวัสดุ+ค่าแรง) 80,000 บาท
 สมทบ 10% 8,000 บาท ยอดกู้ 72,000 บาท
 ยอดชำระเดือน 570 บาท ชำระวัน 18 บาท

ชุมชนสว่างแสงศรี

เดิมเป็นป่าช้าร้างอยู่ในชุมชนหนองตาไก่ของเทศบาลเมืองชุมแพ เริ่มเข้ามาอยู่เมื่อปี พ.ศ. 2501 และต่อมาทางการได้สร้างโรงไฟฟ้าขึ้น เมื่อโรงไฟฟ้าเลิกใช้พื้นที่ ประชาชนจึงเข้ามาอยู่มากขึ้นปัจจุบันถึง 58 ครัวเรือน ปัจจุบันที่ดินดังกล่าวอยู่ในความดูแลของกระทรวงการคลัง ตั้งอยู่บนถนนสุขาภิบาล 1 มีเนื้อที่ 6 ไร่ 1 งาน 52 ตารางวา

ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบ อาชีพรับจ้างและค้าขาย รายได้เฉลี่ย 3,000-5,000 บาท / เดือน / ครัวเรือน ทั้งนี้ได้รวมกันตั้งกลุ่มออมทรัพย์เมื่อ พ.ศ. 2547 มีสมาชิก 46 คน ในปี พ.ศ. 2547 ชาวบ้านที่ได้รับความเดือดร้อนเรื่องที่อยู่อาศัยได้รวมตัวกันพัฒนาที่อยู่ของตนเอง ในโครงการบ้านมั่นคง ซึ่งได้รับความร่วมมือจากเทศบาลเมืองชุมแพ ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว มีประชากรจำนวน 62 ครัวเรือน โดยเช่าที่ดินกับเทศบาล จำนวน 3 ไร่ 1 งาน 63 ตารางวา ผ่านกระบวนการออมทรัพย์

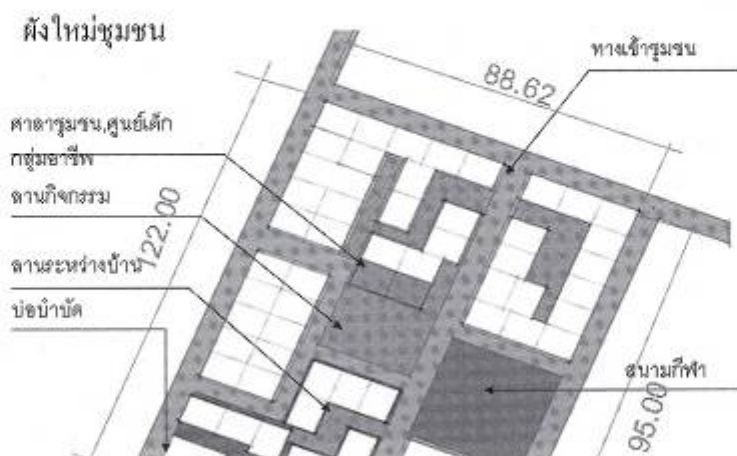

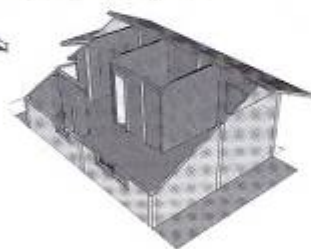

ชุมชนกุดชุมแพพรานราษฎร์พัฒนา

มีประชากรอาศัยอยู่ จำนวน 57 ครอบครัว ซึ่งรวมกลุ่มกันของผู้ที่มีปัญหาในเรื่องที่อยู่อาศัย 3 ชุมชน คือ ชุมชนกุดชุมแพ ชุมชนพรานราษฎร์ ชุมชนชุมแพ ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มครอบครัวขยาย และบ้านเช่า มีการแก้ไขปัญหาโดยการซื้อที่ดินใหม่ ในเนื้อที่ 6 ไร่ 34 ตารางวา โดยจัดแบ่งแปลงกันภายในชุมชน ขนาด 20 ตารางวา จำนวน 57 แปลง มีพื้นที่ส่วนกลาง จำนวน 1,396 ตารางวา ใช้เป็นศาลาชุมชน ศูนย์เด็ก กลุ่มอาชีพ ฯลฯ

ชาวชุมชนมีกระบวนการออมวันละบาท เพื่อจัดสวัสดิการดูแลกันภายในชุมชน เช่น ค่าคลอดบุตร เสียชีวิต เจ็บป่วย และมีการออมสมทบเพื่อสร้างบ้าน 10% และมีการปรับแบบบ้านร่วมกัน คือ บ้าน 1 ชั้น พื้นที่ใช้สอย 48 ตารางเมตร ราคา 168,000 บาท และบ้าน 2 ชั้น ได้ทุนโล่ง พื้นที่ใช้สอย 63 ตารางวา ราคา 180,000 บาท

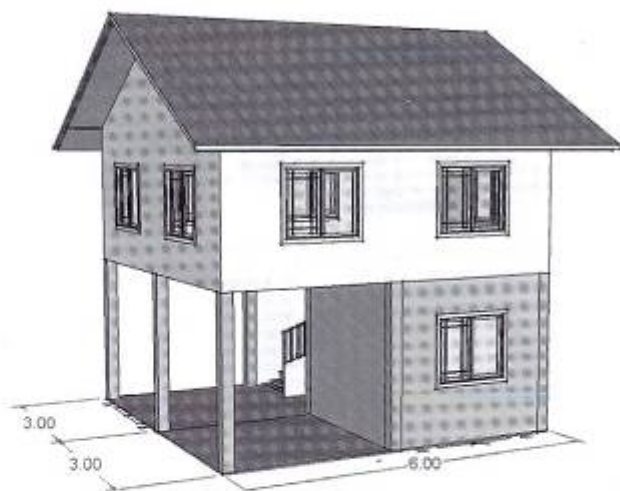
แบบบ้าน 1 ชั้น พื้นที่ใช้สอย 48 ตรม.

ราคาก่อสร้าง (วัสดุ + ค่าแรง) - 168,000 บาท

ถมดิน 10% 16,800 บาท งบรวม 184,800 บาท

ค่าที่ดิน / เงิน 1,450 บาท งบรวม 186,250 บาท

19

แปลนชั้น 1

แปลนชั้น 2

ราคาก่อสร้าง (ตัวบ้าน + ฝ้าเพดาน) 180,000 บาท

ถมดิน 10% 18,000 บาท งบรวม 198,000 บาท

ขุดเจาะและติดตั้ง 12,82 บาท งบรวม 210,82 บาท

ชุมชนโนนแหลมทอง

ชุมชนโนนแหลมทอง หรือ ชุมชนมั่นคงแหลมทองพัฒนา เดิมเป็นชุมชนขนาดเล็ก ต่อมาเมื่อเมืองชุมแพขยายและเจริญขึ้น ทำให้ประชาชนเพิ่มมากขึ้น ทั้งประชากรที่อาศัยอยู่เดิมและที่ย้ายถิ่นฐานมาจากที่อื่น ทำให้เกิดความแออัดและไม่มีที่อยู่เป็นของตนเอง ประกอบกับกลุ่มบ้านเช่าของโรงสีแหลมทองมีความเดือดร้อนในเรื่องนี้อย่างรุนแรง เนื่องจากเจ้าของที่ต้องการนำที่ดินไปทำประโยชน์ ชาวชุมชนจึงรวมตัวกันสรรหาที่ดินใหม่เพื่อสร้างที่อยู่อาศัย

สำหรับกระบวนการทำงานและทำความเข้าใจโครงการบ้านมั่นคง มีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์สำรวจที่ดินแห่งใหม่ และออกแบบวางผังชุมชนใหม่ โดยการซื้อที่ดินใหม่ จำนวน 5 ไร่ 12 ตารางวา มีประชากรจำนวน 49 ครัวเรือน

แบบบ้าน 1 ชั้น พื้นที่ใช้สอย 45 ตรม.

ราคาบ้านรวม (วัสดุ-ค่าแรง) - 168,000 บาท

สมาชิก 10 ไร่ 16,800 บาท สมาชิก 3 ไร่ 5,040 บาท

ค่าที่ดิน 1 ไร่ 1,120 บาท ค่าที่ดิน 40 ไร่ 44,800 บาท

แบบบ้าน 1 ชั้น พื้นที่ใช้สอย 39 ตรม.

ราคาบ้านรวม (วัสดุ-ค่าแรง) - 126,000 บาท

สมาชิก 10 ไร่ 12,600 บาท สมาชิก 3 ไร่ 3,780 บาท

ค่าที่ดิน 1 ไร่ 1,120 บาท ค่าที่ดิน 40 ไร่ 44,800 บาท

แบบบ้าน 1

ชุมชนโคกชัย

ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง เป็นผู้มีรายได้น้อย ต้องเช่าบ้านอยู่ และเป็นครอบครัวขยาย มีประชากร จำนวน 250 ครัวเรือน แบ่งเป็นบ้านตนเอง 20 หลังคาเรือน บ้านเช่า 19 หลังคาเรือน ครอบครัวขยาย 20 ครัวเรือน และเป็นประชากรที่มาจากภายนอกอีก 10 ครัวเรือน ความเป็นอยู่แออัดและไม่มีความมั่นคงในที่อยู่อาศัย

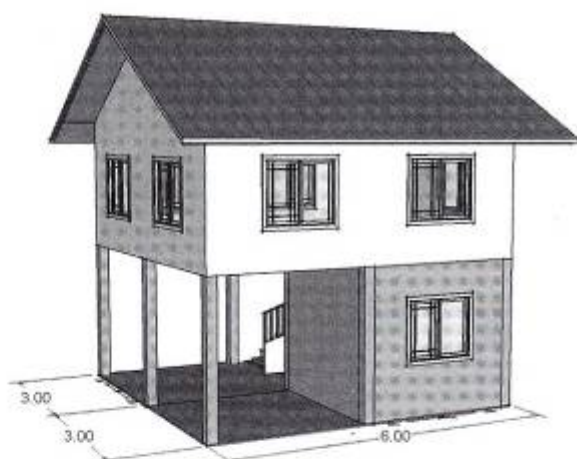
พ.ศ. 2547 ชาวบ้านจึงได้มีการประชุมเพื่อหารือและแลกเปลี่ยนกันและได้รวมตัวกันตั้งกลุ่ม ออมทรัพย์บ้านมั่นคงขึ้น โดยใช้กลุ่มออมทรัพย์เป็นเครื่องมือในการดำเนินโครงการ มีสมาชิกแรกเริ่ม จำนวน 84 คน ปัจจุบันมีสมาชิก 54 คน มีการแบ่งรูปแบบการพัฒนาเป็น 3 กลุ่ม ซึ่งแต่ละกลุ่มนั้น มีความต้องการในการพัฒนาที่อยู่อาศัยแตกต่างกันออกไป เช่น กลุ่มที่ 1 ออมทรัพย์เพื่อช่วยเหลือโครงการฯ กลุ่มที่ 2 ออมทรัพย์เพื่อซ่อมแซมบ้านของตนเอง และ กลุ่มที่ 3 ออมทรัพย์เพื่อสร้างบ้าน ในที่ดินและปรับปรุงในที่ดินใหม่ จำนวน 60 ครัวเรือน โดยการซื้อที่ดิน จำนวน 6 ไร่ 2 งาน 55 ตารางวา

ชุมชนหนองคะเน

ชุมชนหนองคะเน หนองขาม เป็นชุมชนเก่าแก่อยูในเขตเทศบาลเมืองชุมแพ มีประชากรจำนวน 77 ครัวเรือน แบ่งเป็นบ้านตนเอง 42 หลังคาเรือน และบ้านเช่า 35 หลังคาเรือน สภาพแออัดเนื่องจากมีประชากรย้ายเข้ามาอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดปัญหาด้านที่อยู่อาศัย บ้านทรุดโทรม

ต่อมาได้ทำการแก้ไขปัญหาด้านที่อยู่อาศัย มีผู้รับผลประโยชน์ จำนวน 43 ราย มีการจัดกลุ่มย่อย 9 กลุ่ม และมีกระบวนการแก้ไขปัญหาด้านที่อยู่อาศัยโดยการเช่าที่ดินกรมธนารักษ์ผ่านสหกรณ์บริการบ้านมั่นคงอำเภอชุมแพ จำกัด จำนวน 7 ไร่ 3 งาน 69 ตารางวา มีการจัดสรรแบ่งแปลงจำนวน 43 ครัวเรือน/แปลง แบ่งเป็นแปลงละ 25 ตารางวา ซึ่งมีกระบวนการในการออกแบบบ้านร่วมกันระหว่างชุมชน เทศบาล และ พอช. แบ่งบ้านเป็น 2 แบบ คือ บ้าน 2 ชั้น ได้ดูแล ราคา 180,000 บาท และ บ้าน 1 ชั้น ราคา 168,000 บาท พื้นที่ใช้สอย 48 ตารางเมตร

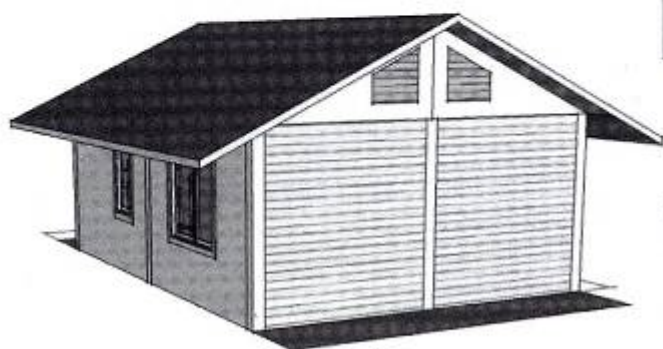
แปลนชั้น 1

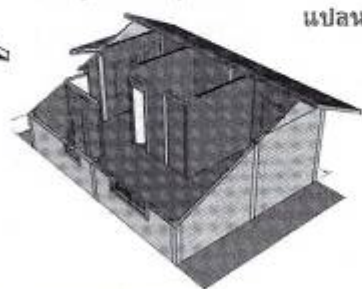
แปลนชั้น 2

แบบบ้าน 1 ชั้น พื้นที่ใช้สอย 48 ตรม.	
ราคาต่อไร่ (เงิน+ค่าแรง) 168,000/- บาท	
พื้นที่ 33 ไร่ 3 งาน 69 ตรว. 132,200/- บาท	
อัตราเงิน / เงิน 1.1% - บาท 14,640 บาท	

แปลนชั้น 1

แบบบ้าน 1 ชั้น พื้นที่ใช้สอย 48 ตรม.

ราคาต่อตาราง เมตร - งบรวม = 168,000 - บาท

งบรวม 10 - 16,800 - บาท งบรวม 153,200 - บาท

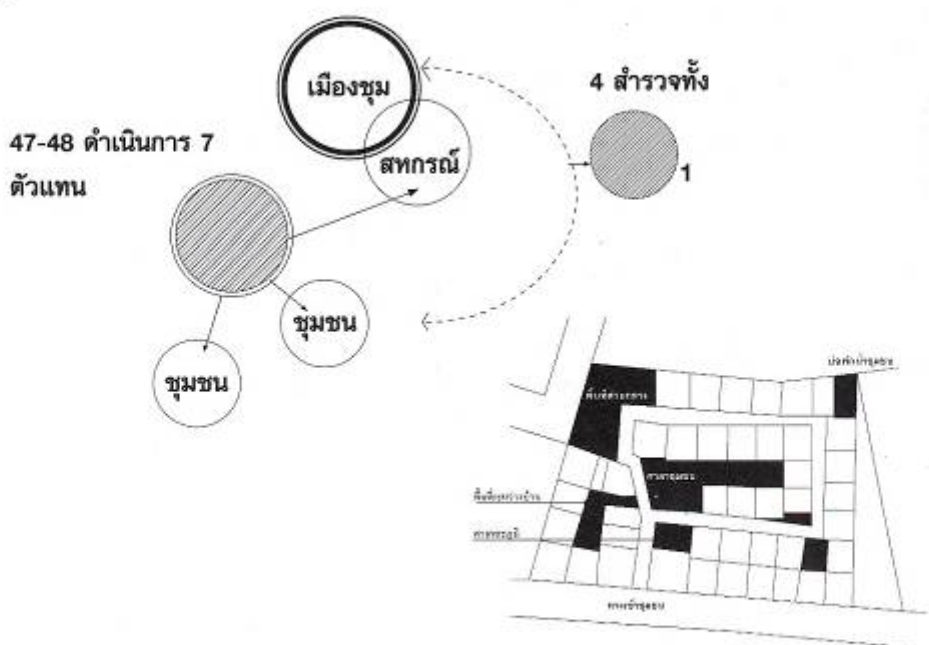
ใช้วัสดุ / วัสดุ 1.5% - วัสดุ 1.5% - วัสดุ 1.5%

ชุมชนบ้านสวนไผ่

ชุมชนบ้านสวนไผ่เกิดขึ้นจากการรวมตัวของกลุ่มบ้านเช่า กลุ่มครอบครัวขยาย และเป็นการสำรวจผู้เดือดร้อนพร้อมกันทั้งเขตเทศบาลฯ เพื่อแก้ไขปัญหาผู้เดือดร้อนเรื่องที่อยู่อาศัย มีประชากร จำนวน 43 คน รวมตัวกันซื้อที่ดิน จำนวน 4 ไร่ = 1,600 ตรว. เพื่อแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัย

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน(องค์การมหาชน)

2044/28-33 ถนนเพชรบุรีตัดใหม่ เขตห้วยขวาง แขวงบางกะปิ กรุงเทพฯ 10310

โทร. 0-2314-03645-7 โทรสาร 0-2718-0937,0-2716-6002

Homepage : <http://www.codi.or.th> E-mail : codi@codi.or.th